

KORTVERSION

SVERIGE MOT 2035

Omvärldsanalys med fokus på
idrottsrörelsens utmaningar och
möjligheter att stärka sin
position

REFORM SOCIETY

Denna omvärldsanalys är utförd av Reform Society under november 2023 till januari 2024. Omvärldsanalysen omfattar ett tioårsperspektiv och behandlar trender som är särskilt viktiga för Sverige i allmänhet och för idrottsrörelsen i synnerhet, både när det gäller det idrottsstödande och det folkbildande uppdraget. De trender som rapporten fokuserar på har beröringspunkter med så kallade globala megatrender men fokus ligger på det som är unikt och viktigt för svenska förhållanden. För idrottsrörelsen är en hållbar samhällsutveckling bärande, och en viktig utgångspunkt är därför trendernas betydelse för miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Vi lever i en orolig tid och det finns stora samhällsutmaningar som behöver mötas på ett konstruktivt och genomtänkt sätt. Det är mer angeläget än någonsin att ta sig an framtiden med utgångspunkten att den går att påverka. Här kan idrottsrörelsen spela en mycket viktig roll.

Trender

De sex trender som bedöms som särskilt viktiga för idrottsrörelsen fram till 2035 beskrivs som nedan.

MILJÖ- OCH KLIMATFÖRÄNDRINGAR KRÄVER OMSTÄLLNING

Klimatförändringar och miljöpåverkan påverkar i dag hela samhället i varierande grad. Samhället i stort, och därmed även idrottsrörelsen och folkbildningen, kommer framför allt att påverkas på tre sätt fram emot 2035: ett ökat behov av klimatanpassning, en ökad kravställning på att minska klimatutsläpp och miljöpåverkan, och slutligen det faktum att miljö- och klimatarbetet får en större vikt när det gäller en verksamhets legitimitet. Det kommer i sin tur att ställa ökade krav på kompetensen hos specialidrottsförbunden, idrottsföreningarna, elitklubbarna, evenemangsarrangörerna och inte minst på idrottsutbildarna.

ETT SAMHÄLLE MED SKILLNADER I HÄLSA OCH FYSISK AKTIVITET

Samhällsutvecklingen har påverkat våra levnadsvanor på många sätt, inte minst är vi mycket mer stillasittande nu än förr. Idrottsrörelsen har en stor utmaning i att nå fler som är fysiskt inaktiva i alla levnadsfaser. Levnadsvanor grundläggs dock tidigt och regelbunden fysisk aktivitet som finns med tidigt i livet har stor chans att följa med in i vuxenlivet, varför det är extra viktigt att nå barn och

unga. Det är ofta de med jämförelsevis sämre socioekonomiska förutsättningar som hör till de mer inaktiva och som samtidigt har sämst hälsa. Det gäller också i högre grad flickor och kvinnor, personer med funktionsnedsättningar och hbtqi-personer. Allt detta påverkar den idrottsrörelse som vill bidra till och vara en central samhällsaktör för jämlik hälsa där regelbunden rörelse och fysisk aktivitet är ett viktigt verktyg.

KOMMERSIALISERING PRESSAR FÖRENINGSIDROTTE

Kommersialiseringen, som hänger ihop med marknadsiering, professionalisering såväl som individualisering, påverkar i dag de flesta områden i samhället och idrottsrörelsen är inget undantag. Idrottsrörelsens förmåga att behålla och få nya medlemmar och ledare kommer att påverkas när konkurrensen från privata aktörer ökar och vårt mer individinriktade förhållningssätt till träning och hälsa påverkar vad vi efterfrågar av idrottsrörelsen. Utmaningen för idrottsrörelsen är hur man ska förena basen i breddidrotten med satsningar på elitidrott, hur idrottsrörelsens erbjudande ska se ut och vad som är viktigt för att stärka föreningsidrotten i olika delar av landet.

EN OSÄKER OCH OTRYGG OMVÄRLD

De senaste åren har kris varit ett genomgående samhällstema. Orsakerna är flera: krig i omvärlden, miljö- och klimatutmaningen, pandemin, den organiserade brottsligheten och hoten mot demokratin. Det politiska landskapet har förändrats och kan komma att förändras än mer. Idrottsrörelsen behöver ha beredskap för att det offentliga kan komma att utöva ännu mer kontroll och att den organiserade brottsligheten kan se idrotten som en intressant arena, vilket gör att god styrning blir än mer centralt framöver. Utvecklingen innebär utmaningar för hela samhället men kommer att påverka idrottsrörelsen som en av Sveriges ledande folkrörelser och med ambition att vara en demokratiskola.

NYA EKONOMISKA UTMANINGAR

Sverige har haft goda ekonomiska år och i en internationell jämförelse står sig Sverige väl. Men de ekonomiska utsikterna tyngs av geopolitisk oro, extremväder, ökade handelshinder och demografin. Till det kommer de stora investeringsbehov som Sverige och många andra länder står inför, exempelvis när det gäller vägar, järnvägen och ökade försvarsutgifter.

Pressade offentliga finanser kommer att ha betydelse för samhällsutvecklingen i Sverige under det kommande decenniet. Det finns inget som tyder på att de politiska partierna vill minska statens stöd till idrottsrörelsen. Men med växande behov och minskande tillväxt kommer olika investeringar att stå mot varandra. Detta gäller inte minst på kommunal nivå och kan påverka investeringar i idrottsanläggningar.

EN FÖRÄNDRAD SPELPLAN MED ARTIFICIELL INTELLIGENS

I takt med att artificiell intelligens (AI) fortsätter att utvecklas och integreras i allt fler delar av vårt dagliga liv, står vi inför en tid av omvälvande förändringar som kommer att påverka samhället på ett djupgående sätt. Det kommer sannolikt att vara svårt i längden att bortse från denna nya teknik. I takt med att tekniken blir alltmer kraftfull och alltmer spridd kommer de som inte har ett systematiskt arbete för att samla in och använda data att hamna på efterkälken.

Såväl Riksidrottsförbundet och SISU, SF och föreningar måste vara beredda att navigera i en framtid där AI erbjuder nya verktyg för att analysera spelstrategier, förbättra träningsmetoder och personifiera (individualisera) idrottsutövning på alla nivåer. Det finns också en potential för AI att bidra till organisationernas administrativa och operativa effektivitet, vilket kan frigöra resurser.

METOD

Uppdraget har varit att göra en omvärldsanalys och identifiera trender som är viktiga för Sverige i allmänhet och idrottsrörelsen i synnerhet med sikte på 2035. Analysen använder PESTEL-modellen, metoden för omvärldsanalys såsom den tecknas av Sitra (2023) och svensk idrotts mål till 2025.

Underlaget för omvärldsanalysen bygger på tio inledande och fördjupande intervjuer med experter och forskare inom olika discipliner, inläsning av material och rapporter från Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna samt egen desktop research och en del statistik.